

EREDMÉNYKOMMUNIKÁCIÓS ÉS MARKETING KIADVÁNY

FENNTARTHATÓ, INTELLIGENS ÉS BEFOGADÓ REGIONÁLIS ÉS VÁROSI MODELLEK

Az EFOP-3.6.2-16-2017-00017 azonosító számú eredménykommunikációs és marketing kiadványa az Európai Unió, az Európai Szociális Alap és Magyarország Kormánya társfinanszírozása által biztosított forrásból jött létre.

A kiadványt a Pályázati Projekt konzorciumának szakemberei állították össze.

TECHNIKAI PARAMÉTEREK:

Kiadó: Pannon Egyetem

Felelős kiadó: Dr. Gelencsér András rektor és Csillag Zsolt kancellár

Székhely: 8200 Veszprém, Egyetem utca 10.

Kiadvány terv: Bakony-Balaton Média Kft.

Nyomda: Tradeorg Nyomda

ELÉRHETŐSÉG:

Pannon Egyetem

Fejlesztési és Projektigazgatóság

8200 Veszprém, Egyetem utca 10.

Telefon: +36 88 623500

E-mail: fpi@uni-pannon.hu

<https://susmain.uni-pannon.hu/fooldal/>

A kiadvány ingyenes, kereskedelmi forgalomba nem hozható. Minden jog fenntartva!

KONZORCIUMI TAGOK:

Budapesti Corvinus Egyetem

Pannon Egyetem

Pécsi Tudományegyetem

KEDVES OLVASÓ!

Majd 3,5 éven keresztül az „EFOP-3.6.2-16-2017-00017 Fenntartható, intelligens és befogadó regionális és városi modellek” című projekt keretein belül a Pannon Egyetem – Pécsi Tudományegyetem – Budapesti Corvinus Egyetem alkotta konzorcium kutatási, innovációs és hálózatépítési tevékenységeket folytatott a regionális gazdasági növekedés, a Balaton és kulturális örökség és társadalmi innováció területén.

A projekt 3 főiránya a konzorciumi partnerek közös, egymást kiegészítő kutatásaira épült. Biztos vagyok abban, hogy mind a kutatók, mind a menedzsment tagok nagyon sokat tanultak a projekt megvalósítás alatt; például azt, hogyan fejlődhetünk, hogyan lehetünk hatással a gazdaságra és a társadalomra, hogyan építsünk szakmai hálózatokat hazai és nemzetközi szinten, hogyan tudunk együttműködni és hogyan tudunk tovább lépni a megszokott formákon.

A projekt megvalósítása során az egyetemek hallgatókat és fiatalokat vontak be a kutatásokba, ezzel is felkészítve őket a nemzetközi kutatási programokban való részvételre. A megvalósítók olyan képzéseken vehettek részt, amelyek szintén támogatják a felsőoktatási nemzetköziesítési folyamatokat. Megújítottuk és bővítettük a nemzetközi együttműködési hálózatainkat, sok és változatos fórumon mutattuk be a kutatási eredményeket, modelleket és közel

30 nemzetközi vendégkutatóval dolgoztunk együtt.

Leginkább az alábbi Henry Ford idézet foglalja össze a Pannon Egyetem – Pécsi Tudományegyetem – Budapesti Corvinus Egyetem konzorcium munkáját:

*„Ha összejövünk, az a kezdet,
Ha összetartunk, az a haladás,
Ha összefogunk, az a siker!”*

A konzorciumi összefogás teljesítette a vállalt eredményeket, de leginkább arra vagyunk büszkéek, hogy olyan hazai és nemzetközi tematikus kutatási hálózati együttműködések hoztunk létre, ahogy azt a Pályázat támogatója megtervezte, és ahogyan mi azt megálmodtuk!

*Dr. Fehérvölgyi Beáta
dékán
Pannon Egyetem
Gazdaságtudományi Kar*

A PROJEKT ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA

A PE vezetésével a BCE és a PTE közös konzorciumi pályázati projektet valósított meg az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program keretében, az Európai Unió és Magyarország által nyújtott 1.208.648.902 Ft összegű támogatásnak köszönhetően 2017.07.01. és 2021.01.31. között.

A Projekt megvalósításával a Tagok célja, hogy a regionális és gazdaságtudományok területén a jelenleginél aktívabb szerep jusson a tudásalapú gazdaság kiépítésének és a nemzetközi kutatás-fejlesztési programok szereplőivel történő együttműködésnek. Cél, hogy a tematikusan megvalósított kutatási projekt során növekedjen a projektben résztvevő intézmények potenciálja K+F+I tématerületen, melynek hosszú távú eredményei a tudásalapú gazdaság kiépítésének felgyorsításában fognak megmutatkozni.

A Projekt szakmai alappillérei három kutatási főirány mentén valósultak meg a fejlesztési időszakban, amelyeket egy-egy konzorciumi partner vezetett.

A Projekt keretében a célzott kutatásokban kiemelt figyelmet kaptak a tudományterületükön tehetséges hallgatók és doktoranduszok is, akik hallgatói ösztöndíjrendszerben segítették a tudományos munkát. A hálózatépítés és kapcsolatépítés ösztönzésére különböző

szakmai és kutatói csoportok kerültek felállításra külföldi kutatók bevonásával és különböző szakmai programok keretében került sor a tapasztalatcserére, az elért eredmények bemutatásra. A szakmai és egyéni fejlődés érdekében különböző tréningek és képzések kerültek megszervezésre, amelyek elsősorban a nemzetközi pályázati menedzsment, innováció- és kutatásmenedzsment, és az előadói készségek fejlesztésére fókuszáltak.

A szakmai tevékenységeknek köszönhetően, a több tudományterületet felölelő szakmai közösségek munkája jelentős mértékben hozzájárult a tudásalapú gazdaság kiépítéséhez a Dunántúlon.

A közös sikerünk alapjai a szakmai odaadás, az aktív részvétel és a precizitás voltak. Örömmel gondolunk vissza erre a 3,5 éves időszakra és büszkén mutatjuk be jelen kiadványban a Projektben elért eredményeket.

I. főirány:

Térségi sikert és versenyképességet meghatározó faktorok azonosítása, modellalkotás (PTE)

II. főirány:

Társadalmi és környezeti fenntarthatósági modell a természeti és a kulturális örökség menedzsmentben (PE)

III. főirány:

Társadalmi innováció (BCE)

KUTATÁSI TERÜLETEINK A PROJEKTBEN

Főirány	Alprojekt	Kutatást vezető
I. Térségi sikert és versenyképességet meghatározó faktorok azonosítása, modellalkotás	I.1. Regionális innovációs rendszerek	Pécsi Tudományegyetem
	I.2. Regionális vállalati vizsgálatok: Regionális vállalati ökoszisztéma és a városrégiók vállalati versenyképessége Magyarországon	Pécsi Tudományegyetem
	I.3. A Pécsi Tudományegyetem regionális gazdasági hatásainak vizsgálata	Pécsi Tudományegyetem
	I.4. Vállalati innovációs és vállalkozói kapacitás-vizsgálatok a Pécsi városrégióban	Pécsi Tudományegyetem
	I.5. A magyarországi GMR-típusú modell továbbfejlesztése és alternatív fejlesztéspolitikai hatáselemzések végzése a Pécsi városrégióban	Pécsi Tudományegyetem
	I.6. Az egyetemek és az innovatív szervezetek kapcsolata, az egyetemek hatása az innovációra, egyetemi rangsor az innovációs jelenlét szerint	Pannon Egyetem
II. Társadalmi és környezeti fenntarthatósági modell a természeti és a kulturális örökség menedzsmentben	II.1. A Balatont turisztikai céllal felkeresők jellemzőinek feltárása	Pannon Egyetem
	II.2. A Balaton, mint élettér életminőségi aspektusai	Pannon Egyetem
	II.3. Az örökségvédelem szabályozása, az örökség kezelés működési módjai - nemzetközi vizsgálat	Pécsi Tudományegyetem
	II.4. Turisztikai intézményrendszer feltárása nemzetközi kitekintéssel	Pécsi Tudományegyetem
	II.5. Helyi értékek feltárása és fejlesztési lehetőségei Veszprém megyében és a Balaton régióban	Pécsi Tudományegyetem
	II.6. A helyi termékek innovációs ereje, keresleti és kínálati viszonyai a Dél-dunántúli Régióban, valamint turisztikai hasznosulásuk	Pécsi Tudományegyetem
	II.7. Helyi termékek védjegyrendszere, hazai és nemzetközi összehasonlítással	Pécsi Tudományegyetem
	II.8. Tudásalapú networking eszközök alkalmazásának feltérképezése a Balaton régióban	Pannon Egyetem
III. Társadalmi innováció	III.1. Halandósági modellezés: sztochasztikus módszerek és számítógépes megoldások	Budapesti Corvinus Egyetem
	III.2. A jóléti jellemzők regionális elemzése, a fiatal munkavállalók elvárásai a jövő munkahelyével kapcsolatban	Budapesti Corvinus Egyetem
	III.3. Munkaerő-piaci mobilitás, társadalmi innovációk a munkapiaci jólét növelésére	Budapesti Corvinus Egyetem
	III.4. A demográfiai változások hatása a vidéki munkavállalásban, összehasonlítva a nemzetközi tendenciákkal	Budapesti Corvinus Egyetem
	III.5. Generációkon átívelő társadalmi innovációs network	Pannon Egyetem
	III.6. Környezeti és társadalmi felelősségvállalás vizsgálata a turisztikai szolgáltatók körében	Pécsi Tudományegyetem

PANNON EGYETEM

SZAKMAI EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA

A részt vevő egyetemek közötti hálózatos együttműködést elősegítendő, a Pannon Egyetem mindhárom pillérében vállalt szerepet. A térségi sikert és versenyképességet meghatározó faktorok azonosításához (I. főirány) kapcsolódó kutatás fókuszában az egyetemek és az innovatív szervezetek kapcsolata, az egyetemek hatása az innovációra áll.

A demográfiai folyamatokat középpontba állító (III. főirány) aktivitások esetében külön alprojekt keretében a generációkon átívelő társadalmi innovációs network került feltérképezésre. A Pannon Egyetem által megvalósított szakmai tevékenységek fő elemét a Társadalmi és környezeti fenntarthatósági modell a természeti és kulturális örökség menedzsmentben pillér (II. számú főirány) adta.

Az intézmény elhelyezkedéséből illetve vonzáskörzetéből adódóan aktív szereplője a térségnek, ide értve hazánk egyik legnépszerűbb turisztikai célterületét, a Balatont. A Fenntartható, intelligens és befogadó regionális és városi modellek című projekt keretében 2017 és 2019 között számos, nemzetközi érdeklődésre is számot tartó kutatás valósult meg. A széleskörű adatfelvételek során megkérdeztük a balatoni lakosokat és az ide látogató turistákat egyaránt. A térségben tapasztalható tendenciákra (például öregedő társadalom, népesség elvándorlása, természetben töltött idő felértékelődése), valamint a hazai és a nemzetközi diskurzusban jelen lévő témákra (például nyaraló/üdülőingatlan iránti kereslet

bővülése, turisztikai céllal utazók mérése és jellemzőinek részletes megismerése, helyi termékek szerepe, egyetem és környezete közötti együttműködés, piaci szereplők közötti tudásmegosztás) reflektáló vizsgálatok eredményei értékes tudással támogatják a jövőbeni fejlesztéseket, a stratégiai irányok kijelölését. A projektbe aktívan bekapcsolódhattak az egyetemi hallgatók, az újonnan létrejött tudás szakdolgozatokban, tudományos diákköri dolgozatokban, valamint rangos hazai és nemzetközi publikációkban is olvasható.

E mellett számos alkalommal érkeztek külföldi kutatók, oktatók Veszprémbe, hogy nemzetközi szinten is érdekes témákat (például élelmiszerpazarlás, kulturális turizmus menedzsment, vidékfejlesztés) vizsgáljanak.

I.6. AZ EGYETEMEK ÉS AZ INNOVATÍV SZERVEZETEK KAPCSOLATA, AZ EGYETEMEK HATÁSA AZ INNOVÁCIÓRA, EGYETEMI RANGSOR AZ INNOVÁCIÓS JELENLÉT SZERINT

Igazodva a Horizon 2020 program azon pilléréhez, amely a kiválóság terjesztését és a részvétel szélesítését nevesíti, az alprojekt fő célkitűzése az egyetemek hatásának vizsgálata. Az egyetemek és az innovatív szervezetek kapcsolatának feltérképezése a témát érintő elméleti keretek feldolgozása mellett adatbázisok fejlesztésére és az abban szereplő információk elemzésére épül. A matematikai-statisztikai számításokkal alátámasztott, kvantitatív módszertan mentén történt kutatások eredményei nem csupán a nemzetközi és a hazai akadémiai szféra érdeklődésére tart számot, de gyakorlati implikációi támogatják az egyetemek és a környezetük közötti hatékony együttműködést.

UTAZÁS ELŐTT

- Rokonok és barátok ajánlása, korábbi személyes tapasztalat, kedvező szállásajánlat.
- Településhez lojális utazók.
- Pihenés, kikapcsolódás + rokonok és barátok felkeresése, aktív turizmus, kulturális rendezvény.

UTAZÁS ALATT

- A 2-3 napos (47,7%) és a 4-7 napos (38,3%) utazások a jellemzőek.
- Családi és baráti társasággal történő utazások (98,5%).
- A tartózkodás alatti legfőbb közlekedési eszköz az autó (81,4%).
- Az utazók átlagosan 5,4 tevékenységet végeztek.
- Az utazók felét (53,1%) jelentősen mértékben befolyásolta az időjárás.

UTAZÁS UTÁN

Elégedettség:

- 93,8% 4 és 5 értékekkel jellemezte az utazást.

Visszatérés:

- 66% és 73% nyáron,
- 6,3% és 6,6% más évszakban.

ONLINE

közösségi média,
video- és vélemény-
megosztás, blog

OFFLINE

személyes
beszámoló

A kutatás főbb témakörei: **UTAZÓK JELLEMZŐI** **UNESCO** **UTAZÁSOK JELLEMZŐI** **VILÁGÖRÖKSÉGI CÍM PÁLYÁZAT** **ISMERTSÉG ÉS IMÁZS** **TURISZTIKAI** **IDŐBENI ÉS TERÜLETI KONCENTRÁCIÓ** **TERMÉKEK**

Forrás: kvantitatív megkérdezés a potenciális utazók – a Balatont turisztikai céllal korábban felkeresők – körében (2018. tavasz, N=600 fő)

További információ: www.susmain.uni-pannon.hu

SZÉCHENYI **2020**

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

II.1. A BALATONT TURISZTIKAI CÉLLAL FELKERESŐK JELLEMZŐINEK FELTÁRÁSA

A turisztikai céllal érkezők jellemzőinek megismerése alapvető fontosságú a térség fenntartható jövője szempontjából. A Pannon Egyetemen a témában végzett kutatások éppen ehhez szolgálnak hiánypótló információkat.

A balatoni utazások sokrétű feltérképezése eredményeként elmondható, hogy az utazási döntést elsősorban a rokonok, barátok ajánlása, a korábbi személyes tapasztalat és a kedvező szállásajánlat alakítja. A tó és környéke évről évre újdonságokkal várja az utazókat, ami a sok esetben visszatérő vendégek számára is új élményeket kínál. A turisztikai trendek, mint például a tartózkodási idő rövidülése

vagy az egyre több aktivitás végzése, itt is éreztetik hatásukat. Az egyes szegmensek tekintetében dominálnak a családok és a baráti társaságok, és a legtöbben mind a mai napig a saját autójukkal közlekednek. A turisztikai szereplők mellett a kutatás felhívja a figyelmet a helyi döntéshozók felelősségére, mert a legtöbb utazó számára a rendezett, szép települési környezet szerves része az utazási élménynek.

II.2. A BALATON, MINT ÉLETTÉR ÉLETMINŐSÉGI ASPEKTUSAI

A Balaton és térsége az elmúlt időszakban lakóhelyként is felértékelődött, az elvándorlás mellett érzékelhető a beköltözés is. A vidéki környezet alternatív életformát biztosít a városi, nagyvárosi környezetből érkezők számára, akik a kiválasztott települést második otthonuknak vagy állandó lakóhelyüknek választják. A Pannon Egyetemen végzett kutatások a helyi lakosságot állítják a középpontba. A vidéki térségek számára napjainkban különösen fontos, hogy a helyi lakosság számára vonzó életteret nyújtsanak, ezzel is támogatva az ott élők életminőségét. A kutatások eredményei rávilágítanak a térségben élők erős kötődésére, e mellett feltérképezik a települések erősségeit és fejlesztendő területeit.

II.5. HELYI ÉRTÉKEK FELTÁRÁSA ÉS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI VESZPRÉM MEGYÉBEN ÉS A BALATON RÉGIÓBAN

A helyi értékek feltárása az elmúlt években felgyorsult. A Pannon Egyetem vonzáskörzetét képező, a Balatont is magában foglaló térség turisztikai szempontból is jelentős, az itt feltárható helyi értékek hasznosítása nagymértékben segíti a fenntartható jövőt. A kutatás fő tengelyét az oktatók, kutatók és egyetemi hallgatók aktív részvételével megvalósuló kutatótáborok adják, aminek keretében a részt vevők – egy előkészítési folyamatot követően, jól kidolgozott módszertan mentén – néhány napig tartózkodnak az adott célterületen, miközben feltérképezik a helyi értékeket és azok potenciálját. A kutatás eredményei jövőbeni fejlesztéseket alapozhat meg.

II.8. TUDÁSALAPÚ NETWORKING ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK FELTÉRKÉPEZÉSE A BALATON RÉGIÓBAN

A vállalkozások által alkalmazott tudásalapú networking (közösségi média) eszközök nemzetközi és hazai diskurzusban egyaránt fontosak napjainkban. A kutatás fókuszában a Balaton térsége áll, ezen belül pedig a bor és gasztronómiai vállalkozások. A bor és gasztronómia jelentős átalakuláson ment keresztül az elmúlt néhány évben, a magas minőséget kínáló szolgáltatók fontos szereplői, alakítói a helyi gazdaságnak, társadalomnak. Az alprojekt keretében több nemzetközi jó gyakorlat is azonosításra került, a hazai helyzetképet pedig komplex, kvalitatív és kvantitatív módszert egyaránt felsorakoztató primer adatfelvétel tárta fel.

III. 5. GENERÁCIÓKON ÁTÍVELŐ INNOVÁCIÓS NETWORK

Egy térség életképességét, gazdasági potenciálját nagymértékben meghatározza a humán tőke minősége, amelyet elsősorban az érintettek tudása, kompetenciái, kreativitása befolyásol. A társadalmi innováció hiánya, vagy csekély mértéke rávilágít azon interakciós formák szükségességére, amelyek megermentik az alapot egy térség életképes tételére, munkaerő és lakosság megtartó képességének növelésére, kiemelten alapozva az érintettek körében az új ötletekre, a kreativitásra. A kutatás a társadalmi innováció generációk és különböző társadalmi csoportok közötti megítélését célozza Veszprém, egyetemi város vonzáskörzetében. Fő célkitűzése egy társadalmi innovációs modell felállítása, ehhez indikátorok meghatározása, valamint a társadalmi innováció térségi mérése Veszprém, mint egyetemváros vonzáskörzetében.

SZAKMAI EREDMÉNYEINK SZÁMSZERŰSÍTVE

Sorszám	Eredmény leírása	Célérték projekt zárásakor	Elért érték projekt zárásakor
I_1	Kutatói utánpótlást támogató programokban résztvevők száma	26 fő	37 fő
SZE_1	Kutatói utánpótlást támogató programokba bevont új résztvevők száma	20 fő	30 fő
SZE_2	A projektben közreműködő fiatal kutatók	9 fő	17 fő
SZE_3	A projektben közreműködő azon fiatal kutatók, akik esetében formális "szintlépés" vagy nemzetközi díj elnyerése történik	3 fő	5 fő
SZE_4	Támogatott hazai és nemzetközi tudományos konferenciaelőadás tartások száma	33 db	42 db
SZE_5	Újonnan kialakított vagy új kutatási együttműködési tartalommal bővült hazai felsőoktatási intézmény – külföldi felsőoktatási intézmény, kutatóhely, közgyűjtemény	5 db	5 db
SZE_6	EU / EGT tagállamokból származó illetve Kárpát-medencei felsőoktatási vendégkutatók száma	14 fő	15 fő
SZE_7	A projekt során elért potenciális Horizont 2020 együttműködő partnerek száma	7 db	13 db
SZE_8	K+F+I célú és tartalmú, kutatás menedzsment és kutatási készségfejlesztési képzésekben, tréningeken részt vettek száma	45 fő	76 fő
SZE_9	A projekt keretében/eredményeképpen létrejött publikációk száma (magyar, idegen nyelvű, hazai, nemzetközi folyóirat, peerreview kiadvány)		49 db
SZE_10	A projekt keretében/eredményeképpen létrejött idegen nyelvű cikkek száma (hazai vagy külföldi folyóiratban)		20 db

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM

SZAKMAI EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA

A „Társadalmi innováció” főirány a Budapesti Corvinus Egyetem vezetésével valósult meg. Ezt a jövő munkapiacával kapcsolatos gazdasági és társadalmi kihívásokat detektáló, valamint a lehetséges innovatív megoldásokat kereső kutatási területet multidiszciplináris módszertant követve dolgozta fel kutatói hálózatunk.

Elsőként a hazai munkapiac kínálati oldalát egyértelműen meghatározó demográfiai folyamatokat elemeztük, ezt követően a jövőben várhatóan felmerülő generációs kérdések munkapiaci hatásait és a követendő megoldásokat mutattuk be. Áttekintettük a negyedik ipari forradalom és a migrációs folyamatok várható tovagyrűző hatásait a magyar munkapiacra. A közvetlen gazdasági hatásvizsgálatokon túl vizsgáltuk azokat az új típusú flexibilis munkaformákat és a fiatal generáció részéről támasztott új típusú igényeket, amelyek a „jövő munkahelyének” elengedhetetlen részét fogják képezni. A projekt eredményei egyértelműen rávilágítottak arra, hogy az új típusú kihívásokra való felkészülést mind a munkavállalóknak, mind a munkáltatóknak haladéktalanul meg kell kezdeniük, a szabályozásnak pedig folyamatosan igazodnia kell az újszerű munkapiaci tendenciákhoz.

1. A DEMOGRÁFIAI FOLYAMATOK ELŐREJELZÉSE ÉS A VÁRHATÓ MUNKAERŐPIACI HATÁSOK

Egy helyi gazdaságfejlesztési modell kidolgozásához alapvető fontosságú, hogy regionális szinten is képet kapjunk a várható demográfiai folyamatok alakulásáról. A projektben ezért modelleztük a népesség korfájának, illetve mortalitásának alakulását. A demográfiai helyzet egyértelműen befolyásolja a helyi versenyképességet. A demográfiai előrejelzésekhez készített modellbe a legújabb módszertani elemek kerülnek beépítésre, különös tekintettel a mortalitás sztochasztikus

módszerekkel és számítógépes algoritmusokkal történő elemzésére. Az alprojekt nyugdíjrendszerrel és nyugdíjtudatossággal kapcsolatos kutatásai a magyar folyamatokkal foglalkoztak, a halandósági elemzések azonban Európa több országára is kiterjedtek.

2. A NÉPESSÉG ÖREGEDÉSÉNEK VÁRHATÓ HATÁSA A VIDÉKI MUNKAVÁLLALÁSRA, A TÁRSADALMI INNOVÁCIÓK SZEREPE AZ IDŐSEBB MUNKAVÁLLALÓK FOGLALKOZTATÁSÁBAN

A társadalmi innováció egyik meghatározó terepe a helyi munkaerőpiac. Ezen belül kiemelten fontos a foglalkoztatottak kormegoszlásának elemzése és a különböző korcsoportokhoz tartozó munkavállalók speciális helyzetének felmérése. A népesség öregedése számos társadalmi problémát vet fel.

Az időskori eltartottsági ráta várható romlása (azaz, hogy a gazdaságilag aktív népességre egyre több időskorú inaktív jut) az idősebb korosztály számára rendelkezésre álló elköltethető jövedelem csökkenéséhez vezethet. A dolgozók körében azonban az idősebbek, a 60, illetve 65 éven felüliek részarányának növekedésére számíthatunk. A gazdasági élet mozgatórugója a folyamatos innováció, ami mindezidáig alapvetően a fiatalok tevékenységéhez kötődött. Kutatásunkban úgy tapasztaltuk, hogy a gyorsan bővülő technikai lehetőségek miatt már az idősebb dolgozó korosztálynak is lehetősége van a folyamatos fejlődésre.

Fontos kutatási kérdés, hogy ez a felzárkózás tömegesen is megvalósulhat-e, és hogy ez mennyire tudja támogatni a csökkenő arányú fiatal munkavállalók innovációs képességét. A kutatás során feltárt eredményeink elősegíthetik a jövőbeli időskori foglalkoztatottság hatékonyabb megvalósítását és hozzájárulhatnak a foglalkoztatási ráta növeléséhez.

3. MUNKAERŐ-PIACI MOBILITÁS, TÁRSADALMI INNOVÁCIÓK A MUNKAPIACI JÓLÉT NÖVELESÉRE

A munkahelyi jólét szerepe egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a fejlett piacgazdaságokban. Elemeztük a munkahelyek jóléti jellemzőit, vizsgáltuk, hogy a munkavállaló jólétét biztosító környezet mennyiben tudja elősegíteni az innovációs potenciál növekedését. Interjúkat készítettünk vállalatvezetőkkel annak felmérésére, hogy munkaadói oldalról milyen tendenciákat látnak, milyen kompetenciákkal rendelkező munkavállalókra lesz igény a jövőben. Elemeztük ezen kívül a munkavállalási célú elvándorlás okait, és annak társadalmi, gazdasági hatásait.

4. A JÓLÉTI JELLEMZŐK REGIONÁLIS ELEMZÉSE, A FIATAL MUNKAVÁLLALÓK ELVÁRÁSAI A JÖVŐ MUNKAHELYÉVEL KAPCSOLATBAN

A millenniumi korosztály egyre jelentősebb szerepet játszik a munkaerőpiacon, és ez a generáció egészen újszerű elvárásokat támaszt a munkáltatók felé. Ezért kérdőíves felmérés keretében vizsgáltuk a fiatal korosztály munkapiaci attitűdjeit, különös tekintettel az új, nem konvencionális munkaformák iránti igény alakulására. A digitalizációs fejlődés következtében terjed az ún. „digitális nomád”, helyfüggetlen munkavállalási forma. Elemeztük a jelenség nemzetközi tapasztalatait, vizsgáltuk ennek szerepét a városi és térségi fejlődésben, a képzett fiatal munkaerő megtartásában. A regionális jólét egyik meghatározó dimenziója a munka és szabadidő egyensúlya, a szabadidő eltöltésének minősége. Ezért turizmus fókuszú kutatási elemünk számos, regionális erőforrásokon alapuló, jólét-növelő innovatív megoldás bemutatását vállalta fel, különös tekintettel az idősebbek turizmus ágazatba való bevonásának lehetőségeire.

A kutatási folyamat során három nemzetközi konferenciát és workshopot rendeztünk meg.

2018: „*Innovation, Integration and Mobility*” c. konferencia,

2019: „*From Digital Nomads to Remote Companies*” c. workshop,

2020: „*Living Longer, Working Smarter, Ageing Well*” c. konferencia.

A megrendezett eseményekhez kapcsolódóan, a projekt koordinációjában intenzív publikációs tevékenységet folytattunk, folyóiratszámokat szerkesztettünk, könyvet jelentettünk meg.

- „*Society and Economy*” folyóirat 2020/2. száma (az „*Innovation, Integration and Mobility*” konferencia eredménykommunikációjaként),
- „*Living Longer, Working Smarter, Ageing Well*” c. konferencia proceedings kötete,
- „*Köz-Gazdaság*” folyóirat 2020/2. száma (a „*From Digital Nomads to Remote Companies*” és a „*Living Longer, Working Smarter, Ageing Well*” konferencia kommunikációjaként),
- „*Munkapiaci trendek – Demográfiai és jóléti kihívások*” c. könyv, a projekt zárókötetete.

A projekt támogatásával 12 nemzetközi hírű professzor meghívására került sor, akik nagysikerű mesterkurzusokat tartottak, amelyek során lehetőség nyílt a közös kutatási lehetőségek megvitatására is. Együttműködési megállapodást kötöttünk három nemzetközi hírű egyetemmel és kutatóintézettel. Számos hazai és nemzetközi konferencián vettünk részt, kutatási eredményeinket nemzetközileg elismert folyóiratokban publikáltuk.

A III. főirány kutatásaiba - a projekt fő célkitűzéseivel összhangban - jelentős számú fiatal kutatót és egyetemi hallgatót vontunk be. A fiatal kutatók esetében a tervezett 8 fiatal kutató bevonása helyett 17 tehetséges fiatalal dolgoztunk együtt a projekt céljainak megvalósításáért. A hallgatók esetében 24 fő számára tudtunk közreműködési lehetőséget biztosítani a vállalt 5 fő bevonása helyett. Így a kutatási utánpótlást támogató programokban résztvevők száma 41 fő lett az eredetileg tervezett 14 fő helyett.

Ez azt jelenti, hogy intenzíven támaszkodtunk a célcsoport, a kutatási utánpótlást biztosító fiatalok kreativitására, egyúttal segítettük őket abban, hogy minél hatékonyabban tudjanak bekapcsolódni kutatásainkba és képzéseinkbe. Ennek eredményeképpen a tervezett 2 fő helyett 3 doktorandusz hallgatónk esetében is szintlépés következett be, akik kiváló eredménnyel védtek meg doktori disszertációjukat.

A projekt kutatási eredményeit számos hazai és nemzetközi konferencián előadtuk. A fiatal kutatók 42 előadást tartottak hazai és nemzetközi tudományos konferenciákon, ami több, mint 50%-kal meghaladta eredeti vállalásunkat. Úgy érezzük, ezeken az eseményeken való részvételek (mind a célcsoport, mind pedig a szakmai megvalósítók esetében) hatékonyan segíthetik a Budapesti Corvinus Egyetemnek a nemzetközi kutatói hálózatokba való intenzív bekapcsolódását.

Új kutatási együttműködések alakítottunk ki. 2018-ban részt vettük az ADAPT International (Association for International and Comparative Studies in Labor Law and Industrial Relations) nemzetközi konferenciáján, tárgyalásokat folytattunk, amelyek eredményeképpen

2019-ben együttműködési megállapodást kötöttünk az élethosszig tartó tanulás, szakoktatási és szakképzés, munkagazdaságtan, humán erőforrás-kezelés, munkajog és munkaügyi kapcsolatok területeit érintő kutatásokban.

2020-ban a Josip Juraj Strossmayer Egyetemmel állapodtunk meg az együttműködésről a diszkrét matematika, a gráfelmélet, az egész értékű programozása területén folyó kutatásban, valamint célul tűztük ki közös részvételünket nemzetközi kutatási hálózatokban.

Együttműködési megállapodást kötöttünk a „Jagiellonian University in Krakow” egyetemmel is az élethosszig tartó tanulás, szakoktatási és szakképzés, munkagazdaságtan, humán erőforrás-kezelés, munkajog és munkaügyi kapcsolatok területeit érintő kutatásokban, valamint közös csatlakozást tervezünk nemzetközi kutatói hálózatokhoz. Összességében a Budapesti Corvinus Egyetem három nemzetközi kutatási célú együttműködési megállapodást kötött, amelyek hatékonyan segíthetik a nemzetközi kutatási hálózatokba való további integrálódásunkat.

Egy nemzetközi konzorcium tagjaként H2020 projektet nyújtottunk be „The Many Paths to the Future of Work: Intelligent Policy Solutions for Inclusive Growth in Europe – iPATH” címmel.

A nemzetközi együttműködési lehetőségeink bővítéséhez hatékonyan hozzájárult az is, hogy a projekt támogatása révén lehetőségünk volt 12 nemzetközi hírű professzor meghívására, akik számos, a közgazdaságtudományban intenzíven kutatott témában tartottak mesterkurzusokat, és akikkel egyúttal lehetőségünk volt a lehetséges további együttműködési területeket is megvitatnunk.

AZ EU / EGT TAGÁLLAMOKBÓL SZÁRMAZÓ, ILLETVE KÁRPÁT-MEDENCEI FELSŐOKTATÁSI VENDÉGKUTATÓK

1. Jeremias Prassl: Humans as a Service: The Promise and Perils of Work in the Gig Economy
2. Fóti Klára: Labour Market and Social Policy Relations in the European Union
3. Daniel Samaan: Social Impacts of Future of Work
4. Arkadiusz Wisniewski: Applied Demography
5. Asghar Zaidi: Positive Paradigms of Ageing, Including Active and Healthy Ageing
6. Andrew Cairns: Mortality trends and modelling methods
7. Carl Benedikt Frey: Capital, Labor, and Power in the Age of Automation
8. Ilyas Vali: Future of Redistribution (2019)
9. Moritz Hess: Demographic Ageing in Europe: How will it affect the Economy and Welfare State? And what Job Opportunities for Economist might arise from it? (2020)
10. Ronald Richman: Mortality modelling with deep learning: recent advances and future outlook (2020)
11. Jolanta Perek-Białas: Contemporary Perspectives on Ageism, Highlighting Labour Market Consequences (2020)
12. Massimiliano Mascherini: „Living, Working and COVID-19”

K+F+I képzéseinken 74 fő vett részt, a projekt eredményeként létrejött 114 publikáció, amelyből 41 angol nyelven került publikálásra.

Sorszám	Indikátor, számszerűsíthető eredmény megnevezése	Mérték-egység	BCE	
			Cél	Tény
I_1	Kutatói utánpótlást támogató programokban	fő	14	41
SZE_1	Kutatói utánpótlást támogató programokba bevont	fő	5	24
SZE_2	A projektben közreműködő fiatal kutatók	fő	8	17
SZE_3	A projektben közreműködő azon fiatal kutatók, akik esetében formális “szintlépés” vagy nemzetközi díj elnyerése történik	fő	2	3
SZE_4	Támogatott hazai és nemzetközi tudományos konferenciaelőadás tartások száma	db	27	45
SZE_5	Újonnan kialakított vagy új kutatási együttműködési tartalommal bővült felsőoktatási intézmény, kutatóhely és együttműködések száma	db	13	3
SZE_6	EU / EGT tagállamokból származó illetve Kárpát-medencei felsőoktatási vendégkutatók száma	fő	12	12
SZE_7	A projekt során elért potenciális Horizont 2020 együttműködő partnerek száma	db	7	10
SZE_8	K+F+I célú és tartalmú, kutatás menedzsment és kutatási készségfejlesztési képzésekben, tréningeken részt vettek száma	fő	45	74
SZE_9	A projekt keretében/eredményeképpen létrejött publikációk száma	db	30	114
SZE_10	A projekt keretében/eredményeképpen létrejött idegen nyelvű cikkek száma	db	18	41

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM

SZAKMAI EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA

A PTE KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR FŐBB SZAKMAI EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA

A projekt keretében a PTE KTK a „Térségi sikert és versenyképességet meghatározó faktorok azonosítása, modellalkotás” című I-es Főirányt vezette, valamint a főirányon belül öt alprojekt területén végzett kutatásokat. Az alprojektek a modern regionális fejlődés fontos faktoraikra koncentráltak: a regionális innováció rendszereinek, a vállalati innovációknak, a kisvállalati versenyképességnek és az egyetemek regionális fejlődésben játszott szerepének a vizsgálataira. Az elemzésekben jelentős hangsúlyt kaptak az intelligens szakosodási politikával kapcsolatos gazdasági modellfejlesztések és hatáselemzések. Főirányunkban az európai dimenzió mellett igen erős fókusz esett a hazai kutatásokra, kiemelten a Pécsi városrégióra. Az I-es Főirányt igen aktív publikációs tevékenységet folytat, hangsúlyozottan a minőségi nemzetközi és hazai tudományos publikációs szegmensekben. Számos Q1-es és Q2-es tanulmányunk jelent meg, több további cikk pedig bírálati szakaszban van.

I.1 A REGIONÁLIS INNOVÁCIÓ RENDSZEREI

A kutatócsoport munkája négy vonalon zajlott. A projekt első fázisában szakirodalmi összefoglalók készültek, ezek bázisán egy integrált modellkeretet dolgoztunk ki, amelyben a regionális innovációs rendszereket és a vállalati ökoszisztémákat helyeztük el. A projekt teljes időszakán végig húzódó részfeladatként sor került egy extenzív adatbázis fejlesztésére, melynek eredményeként egy teljes, Európára kiterjedő adattábla áll rendelkezésre intézményi szinten, NUTS3-as szintű regionális és intézménytípusok szerinti

beazonosítással minden Keretprogramban finanszírozott kutatási projektre. Az adatbázis-fejlesztés második szakaszában szabadalmi adatbázis került beszerzésre és ebből NUTS3 régióként a Keretprogram-adattáblában szereplő intézményekkel összekapcsolatuk a szabadalommal rendelkező intézményeket. A projekt negyedik vonulata az adatbázis-építés eredményét, a részletes területi és intézményi bontású keretprogram-együttműködési hálózatokat használta fel és e hálózatok elemzését végezte el.

I.2. REGIONÁLIS VÁLLALATI VIZSGÁLATOK: REGIONÁLIS VÁLLALATI ÖKOSZISZTÉMA ÉS A VÁROSREGIÓK VÁLLALATI VERSENYKÉPESSÉGE MAGYARORSZÁGON

A kutatócsoport EU és hazai régiók szintjén folytatta elemzéseit. Az EU régiói szintjén új vállalkozói aktivitást mérő mutatók kifejlesztésével azt találta a csoport, hogy a régiók gazdasági növekedésében az innovatív, Schumpeteri típusú vállalkozások a meghatározóak, a Kirzneri vállalkozások, amelyek jórészt a már meglevő ötletek replikálására alapítottak, nem igazán játszanak szerepet. Újdonságot hoztak a magyarországi városrégiókra elkészített vállalkozói index vizsgálatok eredményei is. A magyar városrégiók vállalkozói ökoszisztémájának teljesítménye minden esetben elmarad attól, ami a fejlettségük alapján elvárható lenne. Az egyedi vállalati vizsgálatok rámutattak, hogy az előző időszakhoz (2013-2016) képest kisvállalataink mintegy 15%-kal javították versenyképességüket. Az innováció vezérelt versenyképességi stratégiák esetében azt találtuk, hogy három funkció, a menedzsment, a kutatás-fejlesztés és kisebb mértékben a marketing játszik fontos szerepet.

I.3. A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM REGIONÁLIS GAZDASÁGI HATÁSAINAK VIZSGÁLATA

A szakirodalmi áttekintés mellett több empirikus kutatást is végeztünk. Az egyetem kutatási-fejlesztési portfóliójában rejlő potenciál feltárása érdekében áttekintettük a PTE kutatási portfólióját és kijelöltük azokat, amelyek a rendelkezésre álló információk alapján alkalmasak lehetnek arra, hogy az intelligens szakosodási stratégiák keretrendszerében értelmezett prioritási területek alapját képezhetik. Az empirikus kutatás részeként az egész egyetemre kiterjedő lekérdezés valósult meg, amely egyrészt az egyetemi oktatók-kutatók értékpreferenciáinak mérését célozta, másrészt a kidolgozott és publikált, erőforrás-hiányos környezetben működő egyetem-központú vállalkozói ökoszisztéma koncepciójának rendszer- és keretfeltételeivel kapcsolatos munkatársi vélekedéseket térképezte fel. Az egyetem kiadási hatásainak mérése során kiszámítottuk a PTE dolgozóinak és hallgatóinak költségeiből származtatható foglalkoztatási, bruttó kibocsátási és bruttó hozzáadott érték-beli hatásokat.

I.4. VÁLLALATI INNOVÁCIÓS ÉS VÁLLALKOZÓI KAPACITÁS-VIZSGÁLATOK A PÉCSI VÁROSREGIÓBAN

A pécsi városregió vállalati innovációját tanulmányozó csoport a kutatás első fázisában az IT szektort tanulmányozta, valamint az ökoszisztéma funkcionális attribútumait és a Pécsi Tudományegyetem vállalkozói felfedező folyamatban játszott szerepét vizsgálta.

Ezzel párhuzamosan megkezdődött az egyetemközpontú vállalkozói ökoszisztéma koncepcionális keretrendszerének megalkotása. A koncepcionális keretrendszer alapján megalkotásra került egy egyetemi vállalkozói ökoszisztémát felmérni képes protokoll, amit a Pécsi Tudományegyetem know-how-ként jegyzett be, s melyre egy ún. ökoszisztéma management szoftver készült „openup.education” márkanév alatt.

I.5. A MAGYARORSZÁGI GMR-TÍPUSÚ MODELL TOVÁBBFEJLESZTÉSE ÉS ALTERNATÍV FEJLESZTÉSPOLITIKAI HATÁSELEMZÉSEK VÉGZÉSE A PÉCSI VÁROSREGIÓBAN

A kutatócsoport többirányú fejlesztéseket végzett a GMR-Magyarország modellen: a városregiós modellezés, egy új munkapiaci blokk, a belső migráció modellezése és a TFP blokk rendszerdinamikai modellel való kiegészítése irányában történtek a fejlesztések. A modellekkel sokrétű elemzéseket végeztünk, hangsúlyosan az intelligens szakosodás politikájának gazdasági hatásvizsgálatához kötődően. A portugál Centro régió intelligens szakosodási támogatásainak időszaki hatásmodellezését végeztük el, a prioritizációt segítő modell számításainkat a magyar kormány az új hazai intelligens szakosodási stratégia felépítése során alkalmazta, modellünkkel a pécsi ígéretes innovatív ötletek várható gazdasági hatásait elemeztük, valamint az infrastruktúra fejlesztés munkaerő vándorlásra gyakorolt hatásait vizsgáltuk. Az intelligens szakosodás hatáselemzésével kapcsolatos vizsgálati eredményeinket komoly nemzetközi érdeklődés kíséri.

A PTE TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAR FŐBB SZAKMAI EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA

A hároméves konzorciumi együttműködés során a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Turizmus Tanszéke a II. főirány „Társadalmi és környezeti fenntarthatósági modell a természeti és kulturális örökség menedzsmentben” II.3, II.4, II.6. és II.7 alprojektjei keretében a Dél-Dunántúli Turisztikai Régió turisztikai keresletét, kínálatát, védjegyrendszereit, turisztikai intézményrendszerét és örökségmenedzsmentjét vizsgálta.

A szakmai tevékenység alapját egy közös vendégkörfelmérés képezte, mely a régióba látogató turisták véleményét felhasználva célozta meg az imázsképp értékelését. Majd a tudományos közegben ismert és alkalmazott vagy éppen saját magunk által megalkotott innovatív kutatási módszerekkel értékeltük az idegenforgalmi régió projektspecifikus kérdéseit a problémafeltárás, javaslatalkotás és fenntarthatóság szellemében.

II.3 – AZ ÖRÖKSÉGVÉDELEM SZABÁLYOZÁSA, AZ ÖRÖKSÉG KEZELÉS MŰKÖDÉSI MÓDJAI - NEMZETKÖZI VIZSGÁLAT

A projektetem hazai és nemzetközi kutatási egységekre bomlott. A hazai tekintetében elsősorban a vendégkörfelmérés örökségi és imázs elemeinek kidolgozására, az eredmények feldolgozására irányult. Ezen a bázison születtek szakmai publikációk az alprojekt kutatásainak kitjesítésére, másrészt és főként a résztvevő PhD hallgatók egyéni kutatási útjainak és szakmai előmenetelének támogatására.

Az örökségi alprojekt két területen végzett tevékenységeket a kitűzött célok elérése érdekében:

1. Nemzetközi és hazai szabályozás, valamint örökségvédelmi intézményrendszer vizsgálata.
2. Örökségkezelés, örökség menedzsment összehasonlító vizsgálat, KKE-i történeti és kulturális városok, mint desztinációs központok: Pécs - Graz - Maribor

Helyi kutatásokkal, mélyinterjúkkal, és terepbejárással, valamint turisztikai teljesítmények egymás mellé helyezésével feltártuk az örökség hasznosítás módjait. Vizsgáltuk az örökségvédelem és turizmus egymásnak feszülő aspektusait, azok érvényesülését, kerestük a jó példát:

Az elkészült kutatási jelentések, esettanulmányok jól támogatják az oktatási programot is.

II.4 – TURISZTIKAI INTÉZMÉNYRENDSZER FELTÁRÁSA NEMZETKÖZI KITEKINTÉSSSEL

A vizsgált időszakban a turisztikai intézmény- és menedzsment rendszer Magyarországon a paradigmaváltás korszakát éli, kutatásunk fókuszra erre irányult, összevetést keresve Szlovákia, valamint Ukrajna/Kárpátalja hasonló intézményrendszerével. Alapvető különbségek a törvényi háttérben (Szlovákia) a pályázatfüggőségben (Magyarország) és a szerveződési formákban (Kárpátalja) jelentkeztek. Módszertani újdonságunk a hazai TDM-ek teljes körű klaszteranalízissel történő tipizálása, valamint a desztinációs életciklus-alapmodell árnyalása Orfű példáján. A formális hálózatok (TDM, klaszter, tematikus út) mellett a Dél-dunántúli Turisztikai Régióban az aktivizálódó informális együttműködések kutatása hozott számottevő eredményeket.

II.6. ÉS II.7 - A HELYI TERMÉKEK VÉDJEGY RENDSZEREI, INNOVÁCIÓS EREJE, KERESLETI ÉS KÍNÁLATI VISZONYAI A DÉL-DUNÁNTÚLI RÉGIÓBAN, VALAMINT TURISZTIKAI HASZNOSULÁSUK

A helyi termékek védjegy rendszereit, innovációs erejét vizsgáló alprojekt két irányból közelíti meg a helyi termékek problematikáját a Dél-Dunántúlon. Egyrészt, követve a turisztikai trendeket, a „locavore” vonulathoz csatlakozva, másrészt az arculat és imázsfejlesztő szerepüket vizsgáljuk a desztináció vonatkozásában.

A helyi termék, ami táji, termelési adottságokhoz és hagyományokhoz kötődik - tehát autentikus értéket hordoz, így vonzerőként értelmezhető - a turizmusban jellegzetes tematikus és területi elhelyezkedést mutat. A helyi termékek jelentős koncentrációja érzékelhető Dél-Baranyában és a Mecsek térségében. Különösen fontos göcserületként határolható le a Villányi Borvidék.

A 2018/2019-es reprezentatív vendégkörfelmérés során megkérdezett turisták spontán válaszaik világosan értelmezik a régiót meghatározó termék- és területi márkákat, úgymint a bor (legyen az villányi vagy szekszárdi), a méz, vagy éppen a kolbász, stífolder.

A kutatási folyamat során egy hazai, két nemzetközi konferenciát és két külföldi szakmai workshopot rendeztünk meg:

2018: IX. Országos Turizmus Konferencia

2018: „Hexagonal” c. nemzetközi konferencia

2020: „Elérési utak a turizmusban” c. X. Országos Turizmus Konferencia.

2019: Maribor workshop

2019: Graz-Oststeierenmark-Nyitra workshop

A megrendezett eseményekhez kapcsolódóan, a projekt koordinációjában intenzív publikációs tevékenységet folytattunk, több kötetet is megjelentettünk:

- *“Elérési utak a turizmusban”*. A X. Országos Turizmus Konferencia kétnyelvű absztraktkötete.
- *Esettanulmányok a Dél-Dunántúli Turisztikai Régióból*. Kétnyelvű tanulmánykötet.
- A projekt kétnyelvű zárókötet (szerkesztés alatt)

A projekt támogatásával 6 külföldi vendégkutató kapcsolódott be a kutatói tevékenységünkbe. A velük való közös szakmai munka lehetővé tette az eredményeink nemzetközi szintű összevetését, ezáltal színvonalas nemzetközi publikációk születhettek.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM

SZAKMAI EREDMÉNYEI SZÁMOKBAN

KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

1. A kutató utánpótlás területén elért eredményeink

19 kutatónak biztosítottunk részvételt munkálatainkban, akik tanársegédi, adjunktusi munkakörben dolgoznak a PTE KTK-n. Kutatásainkba 5 fő hallgatót is bevontunk, akik újonnan érkeztek a tudományos kutatás területére. A projektben résztvevő **fiatal kutatók száma 14 fő**, akik közül 5 fő „szinteket” lépve, fokozatot szerzett. Több fiatal kutatótársunk lépett „szinteket”, fokozatokat szerezve. A fiatal nemzedék támogatása céljából **K+F+I tréningeket** is szerveztünk, melyeken 67 fő vett részt.

2. A nemzetközi kapcsolatépítés terén elért eredményeink

Több H2020-as pályázatot adtunk be, ezek közül egy támogatást kapott. Összesen **28 potenciális partnerünk** és öt tényleges partnerünk van a kutatási pályázatok kapcsán. A nemzetközi intézményi együttműködési megállapodások létrehozatala terén is aktív volt Főirányunk, **5 új együttműködési megállapodást** kialakítva.

3. Publikációs aktivitások, vendégkutatói meghívások, konferencia szereplések

Az I. Főirány keretében nagy hangsúlyt helyeztünk arra, hogy kollégáink minőségi nemzetközi kapcsolatai tovább bővíthessenek. **Tíz neves kutatót** hívtunk meg látogató kutatásokra nyugat-európai egyetemekről. A kutatói kapcsolatok eredményeként új tanulmányok születnek, melyek a közeljövőben fognak a nemzetközi szakajtóban megjelenni.

Az I-es Főirány igen aktív publikációs tevékenységet folytat, hangsúlyozottan a minőségi nemzetközi és hazai tudományos publikációs szegmensekben. Számos Q1-es és Q2-es tanulmányunk jelent meg, több további cikk pedig bírálati szakaszban van. A publikációk terén eddig **55 tanulmányról** adhatunk számot, de a folyóiratoknak elküldött cikkek elfogadásával ez a kör reményeink szerint még számottevően növekedni fog. Aktívak voltunk a hazai és nemzetközi konferencia látogatások területein is. **17 konferencia előadást** tartottunk Magyarországon, Európában és az Egyesült Államokban.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAR

A szakmai munka egyben lehetőséget is kínált a **fiatal kutatók** bevonására. Összesen 15 fő vett részt a kutatói utánpótlást támogató programban, közülük 1 tanársegéd, 1 tudományos segédmunkatárs, 10 PhD hallgató, 3 demonstrátor (utóbbiak közül ketten később PhD hallgatóként folytatták tovább kutatói tevékenységüket a projektben).

A projekt egyik kiemelt mutatójának számító szakmai szintlépés két fiatal kutató esetében valósult meg. Egyik kollégánk tudományos segédmunkatársból tudományos munkatárssá lépett elő, másik tanársegéd kollégánk pedig adjunktusi kinevezést kapott.

A konferencia megjelenéseket hazai és nemzetközi szinten is prioritásként kezeltük. Az egyes alprojektekből folytatott kutatások eredményeit kutatóink **62 konferenciaelőadás** keretében mutatták be az érdeklődőknek, 16 alkalommal külföldön.

A vírushelyzet következtében a négy tervezett **nemzetközi workshopból** kettőt sikerült megvalósítanunk. 2019. október 28-29. között

Mariborba látogattunk, 2019. április 1-5. között pedig a Graz-Oststeiermark-Nyitra szakmai úton vettünk részt, ahol a program tematikusan épült fel, az alprojektek számára inspiráló attrakciók, szakértők és intézmények felkeresésével támogatta a kutatásaink előmenetelét. A workshopok a projekt nemzetközi megjelenése szempontjából is hasznosnak bizonyult, hiszen Grazból két, Nyitráról egy vendégkutató csatlakozott ösztöndíjjal a projekthez.

Sikerült kialakítanunk **új kutatási együttműködések**et külföldi felsőoktatási intézményekkel, kutatókkal összesen 4 db-ot, a szlovákiai Nyitrán működő Konstantin Filozófus Egyetemmel, a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolával, a Partiumi Keresztény Egyetemmel Nagyváradon és az osztrák University of Graz-cal.

A projekt kínálta lehetőségekkel élve három alkalommal hirdettük meg a „**Külföldi oktatók Kutatói Ösztöndíja**” programot, melynek keretében Nagyváradról, Nyitráról, Grazból, valamint Beregszászból érkeztek vendégkutatók és vettek részt a szakmai munkában.

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM

KIEMELT PROJEKTELEM

A „MUNKAPIACI TRENDEK – DEMOGRÁFIAI ÉS JÓLÉTI KIHÍVÁSOK” C. KÖNYV MEGJELENTETÉSE

A III. főirány kutatói a magyar gazdaság hosszabb távú munkapiaci kihívásait elemző könyvet jelentettek meg. A téma sokrétűsége és az egyes kutatási területek közötti számos összekapcsolódási pont azt igényelte, hogy a kérdéskört számos oldalról körbejárjuk, elemezzük. A munkapiac jövőbeni „új világának” mélyebb megismerése alapját képezheti egy olyan munkapiaci stratégia kidolgozásának is, amely egy idősebb társadalomban, új típusú jóléti elvárások mentén is hatékonyan segítik a magyar gazdaság gyors ütemű felzárkózását.

AZ ELSŐ RÉSZ hazánk várható demográfiai körképét vázolja fel. Elemzi a magyar népesedési folyamatokban detektálható hosszabb távú problémákat a várható mortalitási és élettartam-pályák fényében, valamint ennek hatásait a nyugdíjrendszerre, és annak jövőbeni fenntarthatóságára. A halandóságot korcsoportos bontásban elemeztük, a halandósági görbék részletes elemzése alapján klaszterelemzéssel vizsgáltuk a hasonló helyzetben lévő országok körét. Mikroszimuláción alapuló demográfiai modell segítségével regionális szintű előrejelzést készítettünk a magyar korfa alakulására 2030-ig. Online kérdőíves felvétel keretében elemeztük a nyugdíjvárákozáásokat: a megkérdezettek többsége azt vélelmezi, hogy aktív jövedelemüknek még a felét sem fogja állami nyugdíjként megkapni, és a nyugdíjkorhatár kismértékű emelésére számítanak.

A MÁSODIK RÉSZ a társadalom öregedéséből fakadó munkapiaci kihívásokat tárgyalja, elemzi az aktív idősödés perspektíváit, és az idősök részvételi esélyeit az új típusú foglalkoztatásban. A kísérletekre épülő modellszámítások eredményei jelentős kor szerinti diszkriminációra utalnak. Az idősök munkakínálatának elemzése és előrejelzése fontos kutatási kérdés, ezért kérdőíves felmérés segítségével elemeztük az idősebb munkavállalók további munkavégzésének hajlandóságát és azok mozgatórugóit. Eredményeink szerint a munkahelyi jólét vállalati és kormányzati eszközökkel történő emelése (rugalmas, „idősbarát” munkahely, járulékkedvezmények) hosszabb távon is segítheti az időskori aktivitás bővülését.

A HARMADIK RÉSZ a hazai munkapiac jelenét jellemző és jövőjét befolyásoló néhány speciális témát tárgyal. A munkapiaci kínálat oldali elemzésének egyik fontos kiindulópontja, hogy a szakmaválasztás során mennyire sikerül a belső motiváltságot mozgósítani. A hazai munkakínálat másik aktuális problémája a migráció következtében kialakult munkaerőhiány, ezért ökonometriaival modellel elemeztük az elvándorlási szándékok mozgatórugóit. A 2020. évi koronavírus válság várhatóan átrendezi a globális termelési és értékláncoakat is, előrejeleztük ezek várható hatásait a hazai foglalkoztatásra. Elemeztük a foglalkoztatás egy atipikus formáját, a távmunkát a munkavállalók, a munkáltatók és a szabályozó állam szemszögéből. Mikroszimulációs módszerrel vizsgáljuk a távmunka arányának középtávú alakulását Magyarországon ágazatonként és régióként.

A NEGYEDIK RÉSZ a munkapiac jóléti dimenzióit tekinti át, tárgyalja a munkával kapcsolatos, átalakuló percepciókat, elemzi a munkahelyi jólét és a hosszú távú termelékenység összefüggéseit, különös tekintettel a fiatal generáció új típusú elvárásaira a jövő munkahelyével kapcsolatban. Az eredmények szerint a hallgatók a szakmai fejlődést, az előmeneteli lehetőségeket és a szakmai kihívások meglétét értékelték a legfontosabbnak, míg a munkavállalóknál már az elérhető jövedelem vált a legfontosabb munkahely-szelekciós kritériummá. Panelmodell segítségével bizonyítjuk azt is, hogy a gazdasági fejlettség és a távmunka elterjedése között szignifikáns kapcsolat van. A jóléti kutatások egyik fontos részterülete, hogy hogyan javítható az időszerű jólléte. Eredményeink szerint az idősök részvétele a turizmus ágazatban (foglalkoztatottként és turistaként) javíthatja a korcsoport jóléti szintjét, egyúttal élénkítheti a munkaerőpiacot és javíthatja a gazdasági teljesítményt.

Összességében a kötet a hazai demográfiai helyzet adottságaira támaszkodva elemzi a fiatalok és az idősebb generációk jelenlegi és jövőbeni munkapiaci helyzetét, jóléti kilátásait.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM KTK KIEMELT PROJEKTELEM

KONFERENCIA ÖNÁLLÓ SZEKCIÓK ÉS ZÁRÓKÖTET

I. Önálló konferencia szekciók

A PTE KTK alapításának 50. évfordulója tiszteletére a Kar online konferenciát szervezett „Változás, újratervezés és fejlődés” címmel. A konferencián négy önálló szekcióban és egy kerekasztal beszélgetésben mutattuk be az I-es Főirány legfontosabb eredményeit, illetve hívtunk meg neves nemzetközi és hazai kutatókat vizsgálódásaink témáiban előadásra.

Szekcióink a következők voltak:

1. Intelligens szakosodási politikák lemaradó régiókban
2. Universities in RIS3 and in the entrepreneurial ecosystem
3. Networks, development and disparities NetWorkShop I.
4. Networks, development and disparities NetWorkShop II.
5. University centered entrepreneurial ecosystems. Round table - coorganized by RIERC and openup.education

A XVI. Gazdaságmodellezési szakértői konferencián egy önálló szekció keretében hat előadásban mutattuk be az I-es Főirányban kifejlesztett elemzési eszközeinket és több modell számításunk eredményeit.

Előadások hangzottak el a hálózati pozíciót mérő indexünkről és a vállalkozói ökoszisztéma fejlettségi szintjét mérő REDI index monetizációjában elért eredményeinkről. A GMR-Magyarország modellel végzett vizsgálataink közül bemutattuk az infrastruktúra fejlesztés és az ingázás kapcsolatát elemző tanulmányunkat, az intelligens szakosodási politika hatáselemzésében elért eredményeinket és a rendszerdinamikai modellezés felhasználásával végzett kutatómunkánkat. A REDI index felhasználásával végzett eredményeinket pedig abban az előadásban mutattuk be, mely a vállalkozói fejlesztési folyamatok optimalizálása és az intelligens szakosodás kapcsolatát elemezte az Európai Unió régióiban. Előadásaink megjelentek a két konferencia absztrakt köteteiben.

II. Gyűjteményes tanulmánykötet

Innováció, vállalkozás és regionális gazdasági növekedés címmel könyv készült, melyben 22 tanulmányban mutatjuk be projektünknek az elmúlt három évben elért legfontosabb kutatási eredményeit.

A kötet négy csoportban tárgyalja az eredményeket:

1. Területi innovációs rendszerek, innovációs hálózatok, intelligens szakosodás
2. Vállalkozás ökoszisztéma és kisvállalati versenyképesség
3. Egyetemek és regionális fejlődés
4. Hatásmodellezés a gazdaságfejlesztésben: intelligens szakosodás, egyetemek, közlekedés-fejlesztés

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM TTK KIEMELT PROJEKTELEM

„ELÉRÉSI UTAK A TURIZMUSBAN”

X. ORSZÁGOS TURIZMUS KONFERENCIA

A Pécsi Tudományegyetem TTK Turizmus Tanszéke a projekt keretében szerteágazó kutatói tevékenységet végzett több alprojektben. Ezek közül az első az örökségvédelem szabályozására és az örökség kezelés működési módjaira, a második a turisztikai intézményrendszer nemzetközi kontextusba ágyazott feltárására, a harmadik pedig a helyi termékek védjegy rendszereinek innovációs erejére, keresleti és kínálati viszonyaira koncentrált.

A többéves kutatómunka és a szakmai együttműködések eredményeit hivatott bemutatni a X. Országos Turizmus Konferencia, melynek szekcióbontását is a projekthez igazodva alakítottuk ki:

I. Szekció: *Helyi inspirációra épülő globális turizmus*

II. Szekció: *Együttműködésre épülő turizmusstratégiák*

III. Szekció: *Új márkák a vidéki térben*

IV. Szekció: *A fenntarthatóság kérdése a turizmusban*

V. Szekció: *Nemzetközi szekció (angol nyelvű előadások)*

A járványhelyzet miatt a rendezvény végül az online térben került megrendezésre 2020. október 2-án, ahol több mint 90 résztvevő 5 szekcióban közel félszáz előadást hallgathatott meg két nyelven. Az angol nyelvű szekció lehetőséget kínált többek között a külföldi vendégkutatóink számára a közös kutatási eredményeink bemutatására.

A konferencián elhangzott előadások kivonataiból kétnyelvű absztraktkötetet jelentettünk meg nyomtatott és elektronikus változatban egyaránt:

– „Elérési utak a turizmusban” – a X. Országos Turizmus Konferencia kétnyelvű absztraktkötete.

– A szakmai rendezvényhez igazodva elkészítettük a projekt kapcsán megszületett esettanulmányokat gyűjtő kötetünket is, amely nyomtatott és elektronikus változatban is elkészült:

– Esettanulmányok a Dél-Dunántúli Turisztikai Régióból. Kétnyelvű tanulmánykötet.

– A projekt zárásaként pedig egy kutatási kötetben jelentetjük meg az eltelt három év szakmai eredményeit. Ez a kötet leginkább a nemzetközi együttműködésekéből született szakmai tevékenységre és kutatási eredményekre koncentrál. Jelenleg a szerkesztés fázisában jár. Hamarosan megjelenik magyar és angol nyelven nyomtatott és elektronikus formátumban.

A három kötet elérhető online elérhető itt:
<http://www.eturizmus.pt.e.hu/>

PANNON EGYETEM KIEMELT PROJEKTELEM

MARKETING FÓKUSZLABOR KIÉPÍTÉSE A PANNON EGYETEMEN

FÓKUSZBAN AZ INNOVÁCIÓ

A Pannon Egyetem az oktatási tevékenység mellett jelentős hangsúlyt fektet az innovációra és kutatási projektekre. A projekt egyik kiemelt elemeként, innovatív marketingkutatási infrastruktúra létesült az Egyetemen. Az egyedülálló beruházás eredményeképp, egy a szemmozgást követő kamerával felszerelt Marketing Fókuszlabor került kialakításra, amelynek ünnepélyes megnyitójára 2020 őszén került sor.

Előszörban gazdasági tudományterületeket kiszolgáló vizsgálati tér alkalmas akadémiai, fogyasztói vagy üzleti /vállalati kvalitatív kutatások (fókuszcsoporthok és egyéni (mely) interjúk) lebonyolítására.

A létesítmény kialakításához az egyetem 170 m² alapterületen végzett felújítást.

A Fókuszlaborban zajló vizsgálatok és kutatások megvalósításához egyedi audio- és videorendszer került kiépítésre, továbbá speciális eszközök – fix és mobil szemkamerák, interaktív tábla – beszerzése történt. A megvalósítás majdnem a teljes projekt futamidőt felölelte, 2,5 év munkája. A beruházás teljes költsége: bruttó 56,5 millió Ft.

A beruházás keretében kialakításra került egy 12 fő befogadására alkalmas fókuszcsoporth szoba, amihez egy detektív tükörrel felszerelt 6 fős megfigyelőtér (ahonnan nyomon követhető a kutatás menete) kapcsolódik. Továbbá a kutatásokat segítő kiszolgálóhelyiségek: egy belső

folyosó, amely fogadótérként, kiállítótérként funkcionál, egy, a résztvevők fogadására, előszűrésére alkalmas, teakonyhával, asztalokkal felszerelt előtér, valamint egy adatrögzítésre és feldolgozásra alkalmas technikai terem.

A Marketing Fókuszlabor célja, hogy az intézmény szolgáltatási portfóliójának bővítésével az egyetemi kutatások során szerzett tapasztalatokat, tudományos eredményeket széles körűen elérhetővé tegye vállalati partnerei számára.

A beruházással megvalósult egy innovatív szolgáltatás nyújtására alkalmas infrastruktúra, ami a Gazdálkodástudományi Kar oktatóinak széles körű szakértelmére és nemzetközi tapasztalatára épít. A szemkamerával felszerelt fókuszlabor termékfejlesztők, marketing szakemberek, elemzők munkáját segíti a legmodernebb kutatási eszközökkel.

A Marketing Fókuszlabor rendelkezik mobil és fix Tobii szemkamerákkal: a Tobii Pro Glasses 2, amely a belső terek, így pl. üzletek vizsgálatára alkalmas, ill a Tobii Pro Spectrum, amely képernyőre kivetített tartalmak vizsgálatát teszi lehetővé. Az eye tracking, más néven tekintet-, vagy szemkövetéses vizsgálat széleskörűen alkalmazható kutatási módszer mind a tudományos, mind az üzleti világban.

A szemkamera képes követni és rögzíteni az emberi szem mozgását, így az is nyomon követhető, hogy mire figyel leginkább a fogyasztó, képes a tudatalatti (ingerek által irányított) folyamatokat mérni. A szemkamera segítségével a fogyasztói visszajelzések alátámasztása megbízhatóbb, többek között alkalmas nyomtatott és online felületek (például kiadványok, óriásplakátok, vizuális tartalmak), értékesítési oldalak, honlapok optimalizálására, felhasználóbaráttá alakítására. Néhány perces kalibráció után a készülék készen áll a vizsgálatra és az eszköz segítségével precízen vizsgálható bármilyen belső tér vagy képernyős felület hatékonysága.

A fókuszlaborban termékek tesztelésére, a szolgáltatásokkal kapcsolatos érzelmi háttér feltárására, a vásárlói elégedettség megismerésére, a fogyasztói preferenciák mélyebb megismerésére nyílik lehetőség. A Marketing Fókuszlabor alkalmas a vállalati partnerek megrendelése alapján kvalitatív vizsgálatok lebonyolítására, segítve az értékesítők és marketingfeladatokat végző munkatársak, hirdető, reklámtervezők, fejlesztők és/vagy bármilyen vállalati/fogyasztói döntés előtt álló felhasználó munkáját.

KONZORCIUMI TAGOK BEMUTAKOZÁSA

PANNON EGYETEM

A Pannon Egyetem a Közép-Dunántúli Régió meghatározó felsőoktatási intézménye. A komoly szakmai hagyományokkal és nagy múlttal rendelkező intézmény képzési kínálata néhány tudományt kivéve csaknem minden tudományterületet lefed. Multidiszciplináris egyetemünk öt karral rendelkezik páratlan lehetőséget biztosítva a korszerű ismeretek megszerzésére a közgazdaságtudomány, a műszaki informatikai tudomány, a társadalomtudomány, a természettudományok és különböző mérnöki és technológiai tudományok területén. Az intézmény tudományos súlyát jelzi a hét akkreditált doktori iskolája, a nemzetközi színterű és elismertségű kutatások, különböző akadémiai és szakmai díjak, elismerések. Egyetemünk a gazdasági fejlesztés egyik kulcsszereplője, elősegíti a versenyszféra, az üzleti élet, a helyi önkormányzatok és a központi kormányzat összefogását a regionális és a határokon átívelő oktatási, kutatási és fejlesztési programokban. Célunk a régió gazdasági, társadalmi-kulturális és innovációs fejlődésben betöltött eddigi szerepünk további erősítése.

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM

A Budapesti Corvinus Egyetem Magyarország vezető egyeteme a gazdasági és társadalomtudományi képzések területén. A 2019. július 1-től alapítványi fenntartásba került, megújuló BCE középtávú célkitűzése, hogy az említett területeken ne csak országosan, de Kelet-Közép-Európában is a legjobb felsőoktatási intézménnyé váljon. A BCE budapesti és székesfehérvári kampuszán jelenleg közel 12 000 hallgató tanul, köztük 3500-an külföldi diákok. Az intézmény világszerte 300 partneregyetemmel ápol szoros kapcsolatot. Képzéseink erősségeit a gyakorlatorientált megközelítés és az aktív piaci kapcsolatok jelentik, teljesítményalapú Corvinus Ösztöndíjrendszere pedig a hallgatókat kiemelkedő eredmények produkálására ösztönzi. A BCE rendszeresen ér el előkelő helyezést a nemzetközi felsőoktatási rangsorban, „Gazdálkodási és menedzsment” képzésével a régió első helyezettje lett az Eduniversal 2019-es rangsorában, „Vezetés és szervezés” mesterképzésével pedig 2020-ban bekerült a Financial Times „Masters in Management” rangsorába, Európa 100 legjobb üzleti iskolája közé. Köszönhető ez többek között annak, hogy az Egyetem több, mint 20 nemzetközileg elismert kutatóközpontot működtet, doktori iskolái pedig 7 oktatási területet fednek le. Jelenleg is a Corvinuson végzett diákok közül kerül ki Magyarország gazdasági, politikai és akadémiai elitjének meghatározó része, az Egyetem Megújulási Programjának azonban fontos célkitűzése, hogy egyre több magas színvonalú, angol nyelvű képzés biztosításával a nemzetközi munkaerőpiacon is jól hasznosítható diplomát és tudást adjon hallgatóinak.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM

A Pécsi Tudományegyetem (PTE) nemcsak Pécs, hanem a Dél-Dunántúl regionális egyeteme is. A legnagyobb munkáltató a városban, meghatározó szerepe van a régió minden szellemi területén, művészetekben, tudományban, gyógyításban egyaránt. A nemzetközi és hazai kutatópolitikai célkitűzéseknek megfelelően, valamint a Dél-dunántúli régió adottságaihoz igazodva, a Pécsi Tudományegyetem olyan nagy potenciállal rendelkező tudományterületekre kívánja koncentrálni szellemi, infrastrukturális és pénzügyi kapacitásait, amelyek képesek lehetnek a régió tudásalapú, innováció orientált gazdaságfejlesztési stratégiáját szolgálni.

A Pécsi Tudományegyetem 20 000 fős hallgatói létszámával, 1 600 oktatójával, kutatójával és 10 karával Magyarország egyik legnagyobb felsőoktatási intézménye. Egészen 1367-ig visszanyúló gyökereivel hazánk első egyeteme. Mindeközben az ország egyik legjelentősebb kutatóegyeteme, hatalmas szakmai kutatói bázissal. Az egyetemi karokon 22 doktori iskola működik, melyek a tudomány és a művészetek széles spektrumát ölelik fel. A Pécsi Tudományegyetem fontos szerepet tulajdonít a tehetséggondozásnak. A szakkollégiumok és tudományos diákkörök célja a diákok tudományos munkájának támogatása.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton köszönjük a Pályázati Projektben részt vevő minden kutatónak, szakmai és operatív megvalósítónak, együttműködő ipari és akadémiai partnernek a lelkiismeretes és hozzáértő munkáját, melynek köszönhetően kiemelkedő eredményekkel zárhatjuk a közös munkának ezt a fejezetét.

AKIKNEK KÜLÖN KÖSZÖNETTEL TARTOZUNK:

– a projekt megvalósításában betöltött kiemelkedő koordinációs szerepért:

Dr. Aubert Antal egyetemi tanár, vezető kutató (PTE)

Dr. Cserhádi Ilona egyetemi docens, főirányvezető (BCE)

Dr. Fehérvölgyi Beáta egyetemi docens, dékán (PE)

Dr. Lőrincz Katalin egyetemi docens, főirányvezető (PE)

Nagy Emese projektmenedzser (BCE)

Némethné Ticz Mónika projektasszisztens (PE)

Petres Márton projektmenedzser (PTE)

Dr. Sulyok Márta Judit adjunktus, szakmai vezető (PE)

Takácsné Ferenczik Brigitta, konzorciumvezető projektmenedzser (PE)

Dr. Varga Attila egyetemi tanár, főirányvezető (PTE)

Vámosi Réka projektasszisztens (PE)

– a projekt megvalósításában betöltött kiemelkedő közreműködésért:

Dr. Sebestyén Tamás (PTE), Dr. Szerb László (PTE), Dr. Erdős Katalin (PTE), Dr. Bedő Zsolt (PTE), Dr. Kosztyán Zsolt Tibor (PE), Dr. Mészáros Bernadett (PTE), Csizmadiané dr. Czuppon Viktória (PE), Dr. Szabó Géza (PTE), Dr. Obermayer Nóra (PE), Dr. Kovács Erzsébet (BCE), Dr. Keresztély Tibor (BCE), Dr. Andor László (BCE), Dr. Berde Éva (BCE), Dr. Balogh Ágnes (PE), Keller Tamás (PE), Herbert Anna (PTE), Varga-Csajkás Anna (PTE), Mókusné dr. Pálfi Andrea (PTE), Nod Gabriella (PTE), Bozóti András (PTE), Süveges Tamás (PTE), Takács Tibor (BCE), Balla Beatrix (BCE)

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE